Kolosi
Kolosilo Mande Tabango

Pol ya biyomimo oluwoku, ngu naluno, nga so uyingga nga, oni elaya kandeyalimo yewoliyo. Ngulo oowooyali ngandilo: Tikikas, ko Onesimas. Nga oni elayaga ngando nga so uyingga nga yolo, oololo, Kolosi simoo baleno yunowoliyo.

Nga bukga ngalo mandeni gumgum ngandilo.

Polndo kambayeloyingo, mandeni. 1:1-2.

Polndo Kolosi oni simoo baleno esetelo, oowooye bingamiye elo okoowolo. Ngulo nguya ewolo. 1:3-14.

Kristuslo yanggangoni ngulo mande elo, ene koni ngulo nguya ewolo. 1:15-23.

Polndo enengo koni simoo bale guladilo guladilo, nguno ko tetoni, ene nowoondoyemo hamoo teyingo, ngulo ewolo. 1:24–2:5.

Polndo Kolosi, simoo bale ngundo ene komo gooboongooya, Kristusdodo ootooya, nguno ngu, ene komo ebe ganagana oni, etuyeloyingo oni ngu oweyeloyilo, ewolo. 2:6–3:4.

Oole gome nenengo, ko nowoondoyemo hamoo teyingo, oni simoo balelo damoniye. 3:5–4:1.

Ingoweloyi mande yanggango oolengo, ko akeyo elo, kambayeloyingo ngulo mande. 4:2-18.

1 No Polndo, no ngu Kristus Yesuslo Aposel. Anut enengo ingondudunonggo nangge ene no noyolo, Aposel noyewolo. No nga so uyingga nga

yengo nakangootoowe, nolo doboone Timooti
nguya nga mandega nga kandangelo, ingolo, ene
metelo, ewolo.
2 Nondo nga so uyingga nga ngu, ye Anutlo
oni simoo bale noolengo doboogulinayi Kolosi
endemo oolootenggoku, ngundo Kristusno
nowoondoyemo hamoo telo keyootenggoku,
ngulo nakango yunooteno. Noolengo
Awanayi Anutndo ngu sumange yunolo, yengo
nowoondoye ngu yeni, imakelo oluwanggo.

Kolosi Onindo Kristus Nowoondoyemo Hamoo Tewonggori

3 Noolengo yemboongeyingo naluno ngu, su-
woo suwoo, noolengo ela eliya ngu noolengo
Sembunaye Oo Bidodo Sembuli Yesus Kristus,
ngulo eweyi Anutno yengo esetetelo.
4-6 Yo, noole Anutno esetetelo, ndatelo ngulo,
noole ngu yengo mande ngandilo kuli ingowolo.
Kuli hamoo Mande Keda Mesalango nga ngu
yeno tunootetoni, ye kuli ingolo, ngulo ye Kris-
tus Yesusno nowoondoyemo hamoo tewonggori.
Ngulo ngu, ye Anutlo oni simoo bale bidodo
nowoondoyi teyunootenggo. Ngulo ye Anutndo
oo Sambo endemo oo ngu yunowelo ewokungga,
ngu sobowoolo oolootenggo. Yo, Epaparas-
ndo yeno Mande Keda Mesalango yunooteku,
ngundilo nangge, mela bidodomo nga Mande
Keda Mesalangongga nga simoo bale ulungga
oolengo, suwoo suwoo ngu ingolo, keyootenggo.
Yo, ene damoni gome nenengo ngu keyolo, nguno
engge gome oolengo yeyi tunootete. Ngundilo
nangge, yeno nguya ngundilo damoningga, ngu

ulungga tunootete. Yo, ye nguya damoni yelo, ngunonggo ngu Mande Keda Mesalango nga ingolo, ombulo, ataga ngano nguya Anutlo sumangeni hamoongga nga kuli ingootenggo.
7 Epaparasndo ye kuli, nga Mande Keda Mesalangongga, nga ngu ye etuyelootoni, ye kuli ingowolo. Epaparas, noolengo ko goboolonayi, ngu Kristuslo ko oni gome metemi. Ene ye hoolooweyelolo, Kristuslo koni, ngu tete.
8 Yo, Epaparasndo nooleno etoni ingowoloku, ngu ngandilo. Yuka Kundingiyi ngundo ye nowoondoye yeni, Anutlo simoo balelo nowoondoyi teweloyi damoningga, ngu gome tetenggolo etoni ingootelo.

Polndo Kolosi Onilo Anutndo Yanggango Yunoni, Elo Yemboongewolo

9 Ngulo ngu, noole yengo mande koletelo ingolo, ngu nalunggano nguno, noole damoni yelo oololo, ataga, nga naluno nguya, noole suwoo suwoo Anutno ye hoolooweyelolo, ngandilo yemboongetelo. O Anut, gengo Yuka Kundingiyingge, ngundo gengo ingoyingo gome metemi, ngu ene yunoya, yoyega, ingonduduye gome himimonggo oo gedo ingooteku, ngu bidodo ingomukowanggo.
10 O Anut, ge ene hooloyelootooga, oo gedo ingooteku, ngundiya teyi. Ene ngundilo tetoyi, enengo endeyoyingo, ngundo gengo simoo bale, ngu etuyelowanggoku, ngu ge enengo Oo Bidodo Sembuli. Gedo ene hoolooweyelootooga, gengo damoningge nenengo, ngu nangge, keyoya, ko nguya, ge hoolooweyelootooga, enengo ko

bidodomo, ngu engge gome nangge, enggewa.
Ene ngundilo tetoyi ngu, asa, ngu gedo oo
ingooteku, ingoyingongga ngu ulungga oolengo
tunooteloluwa.
11-12 O Anut, gengo yanggangonggedodo ene
yuno. Ngundilo yunootoyi, ene nguno mete yang-
gango dikalo, ngunonggo, kowuli oowooyingga
koolowoolo ootoolo, ene ma boguwoowanggo.
Kini, ene mete nowoondoye, Awa geno oni oni
telo, esetewanggo. Ndatelo ngulo, gedo ene
yooneneyelolo, nguno oo gedo ene yunowelo lo-
gowootoyi, Sambo endemo himidodo oolooteku,
ngu gengo simoo bale nguya bidodo yowanggo,
elo yemboongeteno.
13 Yo, Anut, noolengo Awanayi, ngundo Se-
tanlo oolelini ngulo yanggangonimonggo andan-
geyelolo, ko yoyowolo. Yo, ene noole yoyolo,
enengo Nangoni ngulo gome ingooteku, ngundo
oni simoo bale soboyelooteku, ngu kewooloyemo
yoyewolo.
14 Anut Nangoni, ngundo noole uliyelolo, ko
yoyolo, noolengo weti mbumbuwanayi andan-
geyunolo kapengoyewolo

Kristuslo Damoni, Ko Enengo Koni Nguya

15 Anut Nangoni gogolo gulanangge oolengo,
Kristus ngundo Anutga noole ma kenoweloy-
ingga, ngu kilalongo oolengo. Enendo ngu Anut-
ndo oo bidodo yemukoyingongga, ngu bidodo
tabango ulungga oolengo ooloote.
16 Anut Nangonimbo ene oo bidodo Sam-
bono, ko, melako oolootenggoku, ngu bidodo
yemukowolo. Yo, oo melako ngano noole

tunoo kenootetoku, ngulo sembuli. Ngundilo
nangge, Sambono oo oolootenggoku, ngu noole
ma kenootetoku nguya, enendo nangge ngu
bidodo yetoni oolootenggo. Yo, oni ululu, ko,
yuka ngulo yanggangoye ulungga oolengo, Sam-
bono, melako ngano nguya oolootenggoku, ngu
bidodo sembuye. Oo yeyingo ngu bidodo, enengo
oowooyi bingaminidodo tunooteweloyi, ngulo
ene yewolo.
17 Ene oo ma yeyingo naluno nguno, ene olu-
wolo. Enengo yanggangoni, ngunonggo, nangge
oo bidodo yewoku, musiyemo musiyemo sunggi-
dodo oolootenggo.
18 Enengombo ngu, enengo oni simoo bale
gooboongoolo oolootenggoku, ngulo tabangoye
ulungga. Enengo, oni simoo bale ngu, enengo
goweyi, ko, enengombo ngulo sembuye
oolengo. Enengombo ngu, ene koletelo oolengo
melenonggo ko ootookooyingongga, ngundilo
ngulo, ene oo bidodo tabango koleteyingo
ulungga ooloote.
19 Anutndo, ngu enengo ingonduduni damoni,
ngu bidodo, enengo nangonimo nangge olinilo
gome ingoote.
20 Anutndo ngu mela ngalo oo bidodomo, ko,
Sambo ende oo bidodomo nguya, eneno nangge
nowoondoye enedodo goboolo gulanangge
yewelo, elo ingoote. Ngundilo ngulo, Anutndo
Kristuslo dalowo de mombinonggo wendoni
ombuyingo, ngundo noole yoyolo, Anutdodo
goobooyelowolo. Nguno ngu, Kristusndo,
noole Anutdodo kewooloko kawararayelolo,
mundi telo oluweloyi damoninayingga, ngu

andangeyunowolo.

21 Kulimi ngu, ye Anut tanggeyimo kini, yowoko
sungo oluwonggo. Ndatelo ngulo, yengo in-
gonduduye, ngundo eneya mundiyi oluwong-
goku, nguno ngu, ye damoni biyomi telo olu-
wonggo.
22 Ene Kristus de mombimo kumooyingo da-
moningga, nguno ngu, ye Anutdodo nowoondoye
goboolo gulanangge yelo oolootenggo. Ndatelo
ngulo, Anutndo ngandilo ingoote. Ene ye gome
metemi oolengo, kundingiyi ene tanggeyimo
ootoolo, nguno enengo doongeyimo, sugabo oo
biyomi gula kini, ngu gome nenengo oolengo
ootoolo, nguno enengo tanggeyimo oluweloyi,
ngulo gome ingoote.
23 Ene ye komo nowoondoyemo hamoo teyin-
gongga, ngu gome yanggango dowooya, nguno
yanggango dikaya oliyi. Kinitetoni ngu, oo biy-
omi gulado ye yodowoolo, yowoosoolo yoyowa.
Nguno ngu, ye kuli nga mande gomengga, nga
ingolo, yolo, nguno nowoondoye hamoo teyingo
yanggango tetoyi, nguno Anutndo ko yoyoweloyi,
ngu yokowanggo. No Pol, nondo kuli nga mande
gomengga, ngalo ko oni tewonomu, ngundo
eteno. Noolendo ngu Mande Keda Mesalango nga
elo, oni mela bidodomo ewootomu ngu.

Polndo Kolosi Oni Hoolooweyelowolo

24 Kristus enengo goweyi, ngundo ogingoyingo
ulungga oolengo, enengo oni simoo bale goo-
booyingo, ngundo hoolooweyelowolo. Ene no
sunggi yenunoyingo ngu, ogingoyingo nguya

koolowoolo, ngunonggo simoo bale nowoon-
doyemo hamoo teyingo, ngu hoolooweyelowano.
Ngundilo ngulo, nondo ataga, ye hoolooweyelolo,
kowuli koolowooweloyimbolo oni oni teteno.
25 Anutndo no enengo koni teweloyim sunggi
yenunowoku, ngu no enengo simoo bale
hoolooweyeloweloyimbolo, ko oni tunootewono.
Ene no ngu, enengo mandeni hamoo ngu bidodo,
elo yootunoweloyimbolo, logonelowolo.
26 Kulimimonggo, nga mandega nga, ngu nalu
bidodo osi sambanayi doongeyemo ngu kom-
biteyingo oluwolo. Ene ataga, ngano ngu, Anutlo
oni simoo bale doongeyemo kuli endesina tunoo
oolengo tunootete.
27 Anutndo nga mande gome oolengongga nga,
ngu kombitelo oluwoku, ngu oni sowe gidalega
Yuda oni kini, ngu kewooloyemo nguya, tunoo
etuyelootoni, kenolo ingowanggo. Nga mande
kombiteyingongga nga, ngu ngandilo. Kristusndo
ngu yeya goboolo ooloote. Ngulo ngu, yendo oni
oni telo, ene sobowootoyi, ombulo, ko yoyowa.
Yo, ngu naluno, Anutndo ngu yengo oowooye
bingamiyedodo yunootoni, enedodo goboolo sugi
sugi oluwanggo.
28 Noolendo ngu koletelo Anutnonggo,
ingoyingo gome oolengongga yolo, ngunonggo,
noole Kristuslo Mandeni Keda Mesalango, ngu
oni bidodomo yootunolo, elo etuyelooteto.
Yo, noolendo komo mande yanggango elo,
mamanayelolo biyomi ma tewelo, elo, ko,
oole mande gome nenengo ngu komo teyilo
etuyelooteto. Ndatelo ngulo, noolendo ngu oni
simoo bale sungo sungo gulanangge nangge

bidodo yoyolo, Kristusno ombutooyega, ene komo Kristuslo oni oolengo teya oliyilo ingolo, ko teteto.
29 Ngulo ngu, Kristuslo yanggangoni ulungga no nunootoni, no ngu yanggangongga, ngu bidodo, enengo koni nga teteno.

2

Oni Ene Komo Nowoondoyemo Hamoo Teyingo, Ngu Yanggango Teya, Ene Ebe Ganagana Mande Ngu Andangeyi

1 Nondo ngu ye ngandiya ingoyilo ingooteno. Nondo ngu ye, ko, Leyodisiya endemo, Kristen oni nguya, hoolooweyelolo, ko yanggango oolengo teteno. Ngu hamoo, ye nguya, Kristen oni simoo bale gidalega nguya, no ma neyoyingo, ene nondo ngu ye bidodo hoolooweyeloweloyimbolo, ko yanggango oolengo teteno.
2 Nondo ngu ko yanggango oolengo telo, ndatelo ngulo, yengo nowoondoye ngu yanggangododo tunooteya, ngunonggo ngu ye nowoondoyi teweloyi damoningga nguya, ye woologoyelonilo ingooteno. Nguno ngu, yengo ingonduduyemo, Anutlo mande kombiteyingo, ngu tunoo oolengo ingowanggo. Ngu mande kombiteyingo ngulo damoni, ngu Kristus nangge.
3 Yengo nowoondoye Kristusno yelo ngu, asa, Anutndo ye hoolooweyelootoni, nguno enengo mande kombiteyingo ululu oolengo oolooteku, ngu ingonduduyemo tunoo oolengo ingowanggo.
4-5 Nondo ngu ngandilo ingooteno. Oni gulado ebe ganagana mande gula ye ganayelolo ma yoyowelo elo, ngulo nondo mandega, nga eteno.

Ngu hamoo, nondo yeya goboolo ma ooloote-
toku, ene nolo ingondudune, ngundo ngu, nalu
bidodomo yeno ooloote. Nga naluno ngano, no
yengo oni oni oolengo teteno. Ndatelo ngulo, no
yengo mande, ngandilo ingowono. Ye Kristusno
nowoondoyemo hamoo tetenggoku, ngu yang-
gango oolengo, nguno yengo dobooguliyeboya
nowoondoye, goboolo gulanangge yetenggo.

Ye Komo Kristusno Woologongoyago, Ye Keda Oluweloyiga Ngu Yowanggo

6 Yo, ye ngu Oo Bidodo Sembuli, Kristus Yesus,
ngu kuli yowonggo. Ngulo ngu, ye komo eneya
goboolo endeyoya oliyi.
7 Ye ngu komo eneno yanggango dikaya
ootooya, de ngu mela nogono yanggango dikalo
ooleteku, ngundiya dikayi. Ngundilo nangge, ya
nguya, ngu ene samanga sanganimo yanggango
dikatoni, ngunonggo yetenggoku, ye ngundiya
dikayi. Ngulo ngu, ye komo noolendo mande
gome mesalango yeno, elo etuyelowootoku,
ngulo nowoondoyemo hamoo tetoningga, ye
nguno yanggango dikaya oliyi. Ngundilo ootoolo,
ngunonggo, ye suwoo suwoo, Anutno esetelo,
yanggango teweloyi, ngulo hahangeya oliyi.
8 Ye komo ingondale teya oliyi! Kinitetoni ngu,
oni gulado kingo ebe ganagana mandega yeno
elo ganaganayelowa. Oni ngundilo, ngundo ene
osi sambaye kingo mata mande mande damoni
engge kini, ngulo elo, ngunonggo, mela ngalo
mande damoni ngulo nangge etenggo. Ene Kris-
tuslo mandeni hamoo, ngu ma elo keyootenggo.

9 Ye ingootenggo. Kristus ngu oni noole
ngandilo. Ngu hamoo, ene Anutlo keda
oluweloyiga, ngu bidodo Kristus newendemo
hangelo, oolelo ooloote.
10 Kristusndo nangge Sambono melako so-
bosobo tabango oni oolootenggoku, ngu bidodo
tabangoye ulungga. Yo, hamoo, Anutlo damoni
nenengo, ngu eneno nangge hangelo oolooteku,
ngu yeno nguya hangelo, oolelo oluwa.
11 Ye eneya woologongolo, nguno Kristusndo
yengo goweye yomosiyoyingo damoni
hamoongga, ngu tewonggori. Ngu ooga ngu
goweyemu kini. Kini, Kristuslo damonimo,
ngu noole nowoondonayimbolo ingondudu
kulimingga, ngu andangelo yokowonggori.
Ngungga, ngu goweye yomosiyoyingo, ngulo
damoni hamoonggaku ngu.
12 Sono kundingiyimo ngu, ye Kristusdodo
woologongootoyi ngu, Anutndo yengo nowoon-
doye kulimingga, ngu yolo, meleno Kristusdodo
meleyelowolo. Ye ngu Anutlo yanggangoni, ngulo
nowoondoyemo hamoo tetoyi, enengo yanggan-
gonimbo nangge, Anutndo kuli, Kristus me-
lenonggo yokutuwootoni, ko keda ootookoowolo.
Ngundilo nangge, ye kuli sono (kindingiyimbo)
sonowooyingo naluno nguno, ene ye nguya yoku-
tuyelootoni, oni keda tunootewonggo.
13 Kuli ngu, ye mande damoni biyomi gu-
ladilo guladilo teloluwonggo. Ye nguno nowoon-
doye ingondudu kulimingga ngu telo, keyolo olu-
wonggo. Nguno ngu, ye Anut doongeyimo, kuli
kumooyingo. Ene Anutndo ye yooneneyelootoni,
ye Kristusdodo goboolo keda oolengo tunootelo

oolootenggo. Yo, hamoo, Anutndo noolengo biyominayi ngu bidodo kuli andangeyunolo kapengoyewolo.

14 Anutlo mamana mande nakangoyingo nguno, noolendo oo teweloyi Anutndo ingooteku, nguno ooloote. Nalu bidodomo, noolendo biyomi tetetoku, ngundo yoyolo, mande wilikoyingomo yoyewelo tewolo. Ene Anutlo sumangeni, ngunonggo, ene noolengo biyominayi ngu andangelo, yolo, de mombimo Kristusdodo booloyelolo yosanggayewonggori.

15 Enendo oo yuka biyomi bidodo, ko, ngulo sobosobo tabango onikudodo yanggangoye nguya andangewolo. Yo, de mombinonggo, Anutndo enengo yanggangoye dagayelolo yoyokootoni, oni doongeyemo, oomboolo bidodo ngu kingo oni ngundilo tunootetoyi, Anutndo nangge yanggangonidodo ooloote.

Noole Ngu Kristusdodo Goboolo Kuli Kumoowolo

16 Ngulo ngu, ye kuli Kristusdodo goboolo oodoyi, ngulo ngu, ye oni gula yokootoyi, ye goweye sanggawelo mande gula yeno oowali neweloyi, ngundi, sono neweloyi ngulo mamana mandeni yeno ma ewelo. Ngundilo nangge, oni gula yokootoyi, ngundo nalu ulunggalo, kombo keda amana mayetoni, nguno yambo mande teweloyi; ngundi, Sabat naluno yambo mande teweloyi, ngulo nguya ye goweye sanggawelo mande gula ma ewelo.

17 Ngu oo ngu kootusina oo tunooteweloyi,
ngulo kingo gaboyi nangge. Ene Kristusngga, ngu
hamoo oo engge oolengo.
18 Oni gulado ene gaboya gaboya oo kuli kenolo,
ngulo ingoyingo yolo ete. No ingondudune
ulungga oolengo oni sungo dagayelootenolo in-
goote. Ye ngundilo oni ngu yokootoyi, ombulo,
ngundo ye goweye sanggawelo mande ngandilo
ma ewelo. Yengo Anutndo oni oni teni, eya ngu,
asa, ye komo Engel, onino yambo mande teya, oni
nowoondoyemo oliyilo ewa. Ngundilo oni ngulo
ingonduduye ngu nowoondoye kulimi damon-
ingga, nguno windawinda telo endeyootenggo.
19 Ngundilo oni, ngundo Kristus yolo,
dowootoni, ma ndindi tete. Ene Kristus ngu
noolengo tabangonayi oolengo. Nga Kristusngga
ngando ngu, ene goweyi ngu bidodo oowali
inootoni, ngulo ngu wembuyi sowe sowe,
sinami utoyi, oo goweyimo ngu bidodo dowoolo
woologongootoni, yanggango ooloote. Ngulo
ngu, ene goweyi ngu Anutlo yanggangonimo
ulungga oolengo tunootete.
20 Ye ngu Kristusdodo goboolo kumoolo, nguno
ngu, ye mela ngalo damoni biyomi engge kini,
ngu kuli yokowonggo. Ndawugalo ngulo, ye
ataga, mela ngalo mamana mandeni, newen-
demo ko utenggo?
21 Yo, ngu ganayeloyingo oni, ngundo ngandilo
etenggo. Ge komo oo ngu ma dowoowelo, ma
tewoongolo newelo, gengo kande dibigebo ma
ikakowoowelo, elo etenggo.
22 Ngundilo mamana mande ko oo ngu,
noole ngu tetooye, ngu sodedo biyomi yete.

Ngu onilo ingondudunonggo nangge, mamana
mande ngu yelo, noolendo komo ngu keyoyilo
etuyelootenggo.
23 Ene hamoo, ye komo ngundilo ingondudu
biyomi, ngu ma keyowelo. Ndatelo ngulo, ngu
mamana mandega etenggoku, ngu ingondudu
kulimingga, ngunonggo, ombute. Yo, hamoo,
ngundilo oni, ngundo enengombo ingootoyi,
ene ingoyingododo tetoni, nguno noole
yowoosootoyi, enendo yambo mande tewelo
ingootenggoku, ngundilo tetetolo ingootenggo.
Yo, ene ngundilo telo, nguno nowoondonayimo
hamoo teyingongga, ngu woongooni utoni,
yoyeni, noole kingo oni ngundilo tunootelo,
noolengo gowenayi ogingoyingo yunoyilo
ingootenggo. Ene ngundilo mamana mande,
ngundo noole hoolooweyelolo, damoninayi
kulimingga, ngu ma woongooni uwa. Hamoo
oolengo kini.

3

Anutndo Ngu Ye Kristusdodo Goboolo Kuli Yokutuyelowolo

1-2 Anutndo ngu ye Kristusdodo kuli goboolo
yokutuyelowolo. Ngulo ngu, yengo nowoondoye
ingonduduye bidodo oo Sambono awuno, Anut-
ndo ye yunowelo, ngulo hahangeya oliyi. Sambo
endemo, Kristus ngu, enengo yaba bingami-
dodo, bibiteteku, ngu Anut kandeyi koondosina
bingamidodo ootoolo, ngunonggo, ene oo bidodo
sobowooweloyi kongga, ngu telo ooloote. Ngulo
ngu, yengo nowoondoyi ngu Kristuslo damoni,

gome nenengo, ngulo nangge nalu bidodomo
ingondudu teya, keyoya oliyi. Ye mela ngalo oo
ngulo ma ingondudu ulungga telo oluwelo.
3 Yo, yengo nowoondoye kulimingga, ngu kuli
kumoowolo. Yengo kedaye hamoo oolengongga,
ngu Kristusdodo goboolo, Anut tanggeyi oolen-
gomo kombitelo oolootenggo.
4 Kristusndo ngu noolengo kedaga, suwoo su-
woo oluweloyiga, ngulo sembuli. Kootusina ene
tunooteweloyi nalunggano, nguno ngu, Anutndo
ye nguya bingamiyedodo Kristusdodo goboolo
yunowa.

Noole Simoo Bale Keda Tunooteteto

5 Ngulo ngu, ye komo nowoondoye kulimingga,
ngu enengo mande damoni biyomi ngu bidodo
andangeya yokoyi! Ngu oo biyomi ngu ngandilo:
bosebalese mande damoni biyomi teweloyi;
mande damoni sugabododomu teweloyi;
nowoondoyemonggo bale sungombolo ingolo
yoweloyimbolo; nowoondoye bidodo damoni
biyomi nangge teweloyi ngulo hahangeweloyi;
oni gulalo oo kenomayingoweloyi.*
6 Yo, hamoo, Anutndo ngu damoni biyomi
bidodo, ngu sanggili ulungga telo ooloote.
Ngundilo ngulo, oni ene Anutlo mandeni ma
keyootenggoku, ngulo gumi biyomi ulungga
yunowa.
7 Kulimi ye nguya, ngu oni biyomi ngudodo
goboolo endeyolo oluwonggo. Ye nguya ngu
mande damoni biyomi, ngu bidodo tewonggori.

---

* **3:5:** Ngungga ngu, ebe ganagana anutga, ngulo damoni ngu keyootenggo.

8 Ene ataga ngu, ye komo ngundilo mande damoni biyomi, ngu bidodo andangeya yokoyi! Ngu ngandilo: sanggili teweloyi damoni, nowoondoye biyomi yelo boguwooweloyi damoni; oniya kootuyesina mande damoni biyomi teweloyi; oniya kootuyesina mande elo yomooyunoweloyi; yengo manggoyemonggo, mande sugabododo biyomi ngu eweloyi damoni ngu tewonggori. Ye komo ngundilo mande damoni biyomi ngu bidodo andangeya yokoyi!
9 Ye komo dobooguliye ma ganayelowelo. Ndatelo ngulo, yengo nowoondoye damoni kulimingga, ngu bidodo kuli andangelo yokowonggori.
10 Nguno ngu, ye oni keda kuli tunootewonggori. Yo, Anutndo ngu, ene kuli oni kedaga, ngu yeni tunootewolo. Ene suwoo suwoo, ene ko yanggango telo, ye hoolooweyelootoni, enengo damoni, ye komo gome gome ingololootenggo. Ndatelo ngulo, yengo damoniye, ngu komo enengo kilalongo tunootenilo ingoote.
11 Ngundilo ngulo, ataga, noole Kristusno oni wata gulanangge oolooteto. Ngu ngandilo: noole oni sowe gidalega Yuda oni kini; Girik oni kini; oni goweye yomosiyoyingo ngu kini; oni goweye ma yomosiyoyingomu nguya kini; mande bungeyi oowooyingga, ko damoniye oowooyingga, ngulo nguya kini; kingo sulena oni kini; oni enengombo soboyelolo oolootenggo; ngundilo, oni ngu bidodo, Kristusndo yoyeni, wata gulanangge tunootewolo. Yo, Kristus enengombo oni bidodo nowoondoyemo ulo, nguno ooloote.

Noole Komo Nowoondoyi Teweloyi Damoni, Ngu Yowato

12-13 Ngundilo ngulo, Anutndo ngu ye kuli sunggi yeyunootoni, ye enengo oni simoo bale oodoyi, ene yengo nowoondoyi yeloote. Ngulo ngu, ye komo mande damoni ngandilo ngu yoyi. Ye komo oni bidodo nowoondoyi yunoya, gome yomosiyeloyi. Ye komo yengo oowooye okooweloyi ngu yokoya, imakeyingomo ootooya, ngunonggo oni sungomo mande damoni imakeyingo, ngu teyi. Oni sungombo yeno biyomi gula tetoyiga ngu, ye ngulo suwoo suwoo, ene hoolooweyelootoyiga, damoni nenengo ngu tewanggo. Ene ye kewooloyemo nguno, oni gulano, mande gula dobooyibo eneno biyomi gula teyinoyingo tetoningga ngu, asa, ene komo nguno yokoya, enengo mbumbuwani ngu andangeya kapengo yeyunoni. Ndatelo ngulo, Oo Bidodo Sembuli Sembunaye, ngundo ngu, noolengo mbumbuwanayi kuli andangelo kapengo yeyunoyingo, ngulo ngu, noole nguya komo oni gulado nooleno biyomi teyunootoni ngu, noole nguya ngu andangelo yokowato.

14 Nowoondoyi teweloyi damoningga, ngundo ngu damoni sungo gome gidalega ngu bidodo dagayeloote. Ngundilo ngulo, nowoondoyi teweloyi damoningga, ngundo oo damoni gome bidodo gooboolo wetumoolo, ngundo oni gidalega nowoondoyemo hamoo teyingo, ngu yanggango yunowa.

15 Kristusndo ngu yengo nowoondoye imakeyingo, ngu yunoote. Ngu nowoondoye imakeyingongga, ngundo yengo nowoondoye

gome oolengo sobowooya olini. Yo, Anutndo ene
ye kuli negoyelowolo. Nguno ngu, ye goweye
gulanangge ootoolo, nguno ye nowoondoye
imakeyingongga, ngu yowolo. Ngundilo ngulo,
ye komo Anutno suwoo suwoo eseteloluwanggo.
16 Yo, Kristuslo mandeni, ngu komo ye nowoon-
doye newendemo, nguno hamoo uya olini. Ngulo
ngu, yendo ngu komo dobooguliye etuyeloya,
nguno ingoyingo gome gome gula gulano gome
yomosiyeloyi. Ye ngu komo Anutno ngu,
nowoondoyemonggo eseteya, Anutlo yambo bu-
kno yambo ngu utoya, yambo mande teweloyi
yambo ngu utoya, ko, yambo Yuka Kundingiy-
imbo nowoondoyemo yeni tunooteteku, ngu
nguya uleyi.
17 Oo bidodo yendo telo, ngulo mandeno kono
nguya tetenggoku, ngu bidodomo, ngu Oo Bidodo
Sembuli Yesus oowooyimo, nguno ye komo teyi.
Ene oowooyimo, ngunonggo, ye komo Anut
Awaye nguno eseteyi.

Kristen Simoongo, Ngulo Mandeni

18 Ye bale, ye ngu komo kamesumooye
nowoondoyemo oliyi. Ngu damoningga ngu,
Oo Bidodo Sembuli, ngu doongeyimo, gome
nenengo oolengo.
19 Ye simoo, ye ngu komo balesumooyembolo
nowoondoye yunoya, yendo ene nowoondoye
yeyi, ma biyomi yewelo.
20 Ye simooye galo, ye komo oo bidodomo,
awanamoyembolo manggoye gome oolengo key-
oyi. Ndatelo ngulo, Oo Bidodo Sembuli, ngundo
damoni ngundilo, ngulo ingoote.

21 Ye simooyembolo awa awaye, ye komo yengo
simooyembolo damoniye, ngu sunggino nangge
yoonenengoyeloyi. Ye ngu sunggiga ngu dagalo
ngu, asa, ye enengo nowoondoye yeyi, bogu-
woolo nowoondoye yeyi biyomi tewanggo.

Ko Onilo Mande, Ko Sobosobo Onilo Mande

22 Ye Kristen kingo ko oni, yendo ngu komo
yengo sobosobo oni, ngulo mandeye ngu bidodo
keyoyi. Kinitetoni ngu, ye nguno kingo ko ngulo
nakayayi nangge teloluwanggo. Ko hamoo tete,
eyilo ma telo oluwelo. Kini, ye ngu komo,
Oo Bidodo Sembuli, ngulo sosoleya, ngunonggo
yengo nowoondoyemonggo nangge komo, ko
gome nenengo teyi.
23 Yendo ndawu oo kongga tetenggoku nguno,
ye komo nowoondoye bidodo ko ngulo ingoya, ko
teyi. Ngu yendo onilo ko ma tetenggo. Kini, yendo
ngu Oo Bidodo Sembuli, ngulo koni, tetenggo.
24 Ye ingoyi! Kootusina ngu, Oo Bidodo Sem-
buli, ngundo yengo ko tewonggoku, ngulo ulini
yunowa. Ngu ko uliyingga, ngu ye yunowelo
sunggi yetoni ooloote. Ye ngu Kristus, ngulo ko
oni telo oolootenggo.
25 Oni ene oo biyomi teteku ngu, ene biy-
omingga tewoku, ngulo ulini gumi ngundilo
yowa. Yo, hamoo, Anutndo ngu oni simoo bale
bidodo damoniye, ngu damoni gulanangge ne-
nengo oolengo, nguno wilikoyelowa.

4

1 Ngundilo ngulo, ye ko onilo sobosobo oni galo,
ye komo nguya damoni gome nenengo oolengo,

ngu yengo ko onino teyi. Ye komo nguya ingoyi.
Yengo sobosobo oolengo ngu Sambo endemo
oolootelo ingootenggo.

Yanggango Yemboongelo, Nguno Gome Nenengo Endeyowato

2 Ye ngu komo yemboongeweloyi damoningga,
ngu gome dowooyi. Yengo yemboongeyingongga
ngu, ye komo gome nenengo ingondudu teya,
ngunonggo Anutno eseteyi.
3 Ye komo Anutndo, noole hoolooweyeloni eya,
nguya yemboongeyi. Enendo mete noolengo oole
yoonenengootoni, noole nguno Kristuslo man-
deni, kuli kombiteyingongga, nga yootunolo, elo,
oni etuyelowato. Nga mandega, ngalo no noyolo,
ya biyomimo noyewonggo.
4 Ye komo nolo yemboongetoyi, nguno Anutlo
mande kombiteyingo nga yootunolo, wesiyolo
onino eweloyi ngu, Anutndo ngu, nondo oo
teweloyi ingooteku, ngundilo no komo nenengo
tewano.
5 Yendo oni Kristus nowoondoyemo hamoo
ma teyingo, ngu kewooloyemo ootooya ngu, asa,
ye komo Kristuslo Mande Keda Mesalango, nga
oolengo eya etuyeloyi. Ye ko teweloyi nalu gula,
kingo ma yombuliyowelo.
6 Yengo mandeye ngu suwoo suwoo, gome
nenengo sumangeyi oolengo etoyi, oni gidalega
nowoondoyemo gome oni oni sanganimonggo,
ingowelo ingootenggo. Oni ye sumoo yunolo,
ingoweloyi etoyi ngu, asa, mande nenengo gumi
ewanggo.

Polndo Tikikas, Onesimas, Elaga Suleyelowolo

7 Tikikasndo ngu nondo ko tetenoku, nga
bidodo mandeni yeno ewaku ngu. Ene ngu
noolengo Kristen doboonayi oolengo, Oo Bidodo
Sembuli ngulo ko oni, ko, ene nooledodo konayi
goboolo.
8 Nondo ene nga oo ngalo suleyootoowe, yeno
oolouteku ngu, nguno ngu, ye mete noolengo
ingowanggo. Noolendo ndatelo oolootetoku ngu,
enendo yengo nowoondoye ngu yeni, yanggango
yewa.
9 Onesimas ngundo Tikikas, noolengo Kristen
doboonayi oolengo, ngu yolo, yeno ombuwaliku
ngu. Ndatelo ngulo, Onesimas ngu yengo do-
booyega, enendo ngano oo bidodo tunooteteku,
ngalo mande mandeni ngu bidodomo etoli, ye
ingowanggo.*

*Polndo, Kolosi Oni Kambayelolo Mande Sowey-
owolo*

10 Aristakasndo ngu noya ya biyomimo gob-
oolo ulo oolooteloku, ngundo ye kambayeloote.
Mak nguya, Banabas bulibaliyi, elaga nguya,
ye kambayelolo mande soweyooteli. Ene yeno
oolouya tunootetoningga ngu, ye komo ene yoya,
sobowooya kawararangoyi. Ngulo ngu, nondo
yengo mande soweyooteno.
11 Yesus, ngu oowooyi gula Yasitas, enendo
nguya ye kambayelolo mande suleyoote. Ngu
Yuda oni sowengga, ngulo nga oni ngando,
ene noya ko goboolo teteto. Yo, ene nolo
ko goboolo oni, kewooloyemo ko telo, Anut
ngundo simoo bale soboyelooteku damoningga,

* **4:9:** Onesimas ngu Palimonlo kingo ko oni.

ngu simoo baleno wesiyolo etenggo. Yo, hamoo, ene no gome hooloowenelootoyi, no nowoon-done imakewolo.

12 Epaparasndo nguya, ye kambayelolo ete. Ene nguya, ngu yengo oni gula, ene Kristus Yesuslo ko oni. Enendo suwoo suwoo, ye hoolooweyelolo, ko yanggango telo, yemboongelo ooloote. Enendo yengo Anutno yemboongeteku, ngu Anutndo ye yoyeningga, enengo damoni, nenengo ngulo ingooteku, nguno yanggango dikayi, elo koyi teloloote. Yengo nowoondoyemo, ngunonggo, Anutlo ingonduduni damoni ngu bidodo hamoo oolengo ingowanggo.

13 Nondo enengo damoni, ngu kenolo, ngulo oni oni telo, ngulo yeno eteno. Enendo yengo ko yanggango oolengo telo, ye hoolooweyelolo, ngunonggo, simoo balelo nguya ko telo, ngunonggo ene Leyodisiya, Hirapolisno, simoo bale oolootenggoku, ngulo koyi tete.

14 Noolengo doboonayi, Luk, ngu noolengo yomosiyeloyingo oni gome oolengo (Dokta gome), ko, Dimas nguya ye kambayelolo mande eteli.

15 Yendo nolo kambayeloyingo mandene nga, ngu nolo dobooguline Leyodisiya endemo oolootenggoku, ngu nguya yunoyi. Nimba, Kristen balega nguya, ko, Anutlo simoo bale enendo yano gooboolo yambo mande telo oolootenggoku, ngu nolo mande nga yunootoyiga, ene nguya kandangeya ingoyi.

16 Yendo mandene nga kandangeya, ingoya ngu, asa, ye komo soweyootoyiga, Leyodisiyano, Kristen simoo bale oolootenggoku, nguno nguya,

ooloutoningga ngu, ene nguya kandangelo ingowanggo. Ngundilo nangge, nolo so uyi Leyodisiya simoo bale yunootoowe ngu, ye nguya kandangelo ingowanggo.

17 Yendo Akipasno ngandiya eyi. Ge komo ingondale teya, Oo Bidodo Sembuli, ngulo koningga, nguno ge sunggiyowoku, ngu gome nenengo oolengo teya, temuko, eya eyilo ewolo.

18 No Pol, no nenengombo, ngu ye kambayelolo mande nga nakangolo, yengo soweyooteno. Ye ngu komo nolo ingondudu teyi! No ngu ya biyomimo oolootenoku nga! Anutlo sumangeni, ngu yeya olini. Ngu hamoo.

Anutlo Sumange Mande Keda
The New Testament in the Karo Dialect of the Rawa Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Karo long Niugini

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Karo (Rawa) (Rawa)

Dialect: Karo

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
7f046ea9-a034-5c64-a5df-39d92fed8ae7